

CO₂-Reductieplan

Opdrachtgever: Kennemer Wonen

Naam: Harrie Koomen

Martin Havik

De Duurzame Adviseurs

22-10-2019

**de duurzame
adviseurs**

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
1.1	LEESWIJZER.....	4
2	ENERGIEBEOORDELING	5
2.1	CONTROLE OP INVENTARISATIE VAN EMISSIES	5
2.2	IDENTIFICATIE GROOTSTE VERBRUIKERS	5
2.3	TRENDS IN ENERGIEVERBRUIK EN VOORTGANG CO ₂ -REDUCTIE	5
2.4	VOORGAANDE ENERGIEBEOORDELINGEN	5
2.5	VERBETERPOTENTIEEL.....	5
3	DOELSTELLINGEN	8
3.1	VERGELIJKING MET SECTORGENOTEN	8
3.2	HOOFDDOELSTELLING	8
3.2.1	<i>Scope 1 Subdoelstelling brandstofverbruik wagenpark.....</i>	<i>8</i>
3.2.2	<i>Scope 1 Subdoelstelling brandstofverbruik bedrijfsmiddelen</i>	<i>8</i>
3.2.3	<i>Scope 1 Subdoelstelling gasverbruik kantoren</i>	<i>9</i>
3.2.4	<i>Scope 2 Subdoelstelling elektraverbruik kantoren.....</i>	<i>9</i>
3.2.5	<i>Scope 2 Subdoelstelling zakelijk verkeer.....</i>	<i>9</i>
4	MAATREGELEN REDUCTIEPLAN	10
5	VOORTGANG CO₂-REDUCTIE	13
6	PARTICIPATIE SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN	14
6.1	ACTIEVE DEELNAME.....	14
6.2	LOPENDE INITIATIEVEN.....	14
	BIJLAGE A INVENTARISATIE SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN	15

1 | Inleiding

De CO₂-Prestatieladder stimuleert bedrijven om een bijdrage te leveren aan het verminderen van CO₂- uitstoot door praktische maatregelen te nemen, te werken aan vernieuwing en hun kennis te delen, zowel in het eigen bedrijf als in de keten. De eisen waar aan voldaan moet worden om een CO₂- Bewust Certificaat te behalen worden beschreven in het Handboek CO₂-Prestatieladder 3.0 van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen ("SKAO"). Het Handboek biedt veel keuzeruimte voor bedrijven in de manier waarop de CO₂-reductie in het eigen bedrijf en de eigen keten tot stand komt. Daarnaast biedt het Handboek bedrijven ook de ruimte om zelf te kiezen hoe het proces om het certificaat te behalen wordt ingericht.

In dit document worden de scope 1 en 2 CO₂-reductiedoelstellingen van Kennemer Wonen gepresenteerd en de voortgang van de CO₂-reductie beoordeeld. Voorafgaand hieraan is de CO₂-footprint voor scope 1 en 2 opgesteld conform ISO 14064-1 en het GHG-protocol.

Scope 1 emissies, of directe, zijn emissies die worden uitgestoten door installaties die in eigendom zijn van of gecontroleerd worden door de organisatie, zoals emissies door eigen gasgebruik (in bijv. gas boilers, warmtekrachtinstallaties en ovens) en emissies door het eigen wagenpark. Zie ook Figuur 5.1, het scopediagram.

Scope 2 of indirecte emissies, zijn emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit, warmte en koeling en stoom in installaties die niet tot de eigen onderneming behoren, doch die door de organisatie worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld de emissies die vrijkomen bij het opwekken van elektriciteit in centrales. Let op: de CO₂-Prestatieladder rekent 'Business Travel'/'Personenvervoer onder werktijd' (Business Travel= 'Business air Travel', 'Personal Cars for business travel' en 'Business travel via public transport') ook tot scope 2.

Scope 3 emissies of overige indirecte emissies, zijn emissies die ontstaan als gevolg van de activiteiten van het bedrijf (de organisatie) maar die voortkomen uit bronnen die geen eigendom van het bedrijf zijn noch beheerd worden door het bedrijf. Voorbeelden zijn emissies die voortkomen uit de productie van ingekochte materialen (upstream) en het gebruik van het door het bedrijf aangeboden/verkochte werk, project, dienst of levering (downstream) De CO₂-Prestatieladder rekent woon-werk verkeer ook tot scope 3.

Voor het bepalen van de CO₂-reducerende maatregelen die binnen Kennemer Wonen toegepast kunnen worden, is eerst een inventarisatie van mogelijke reductiemaatregelen uitgevoerd. Deze inventarisatie is als apart tabblad opgenomen in het Excel bestand 'CO₂-reductiemaatregelen en berekening doelstelling'. Aan de hand van de maatregelen die voor Kennemer Wonen relevant zijn, is vervolgens het CO₂-Reductieplan opgesteld. Hierin worden de reductiedoelstellingen en de daarbij behorende maatregelen beschreven.

In hoofdstuk 2 van dit document wordt de energiebeoordeling beschreven waarin een analyse is uitgevoerd over de voortgang in CO₂-reductie en mogelijke verbeterpunten. In hoofdstuk 3 worden vervolgens de doelstellingen beschreven. Het concrete plan van aanpak en de status van de uit te voeren maatregelen is weergegeven in hoofdstuk 4.

Dit reductieplan is opgesteld in overleg met en met goedkeuring van het management. De voortgang in (sub)doelstellingen en maatregelen wordt ieder half jaar beoordeeld.

1.1 Leeswijzer

Dit document is ter onderbouwing van de eisen van de CO₂-Prestatieladder. Per hoofdstuk wordt een eis behandeld. Hieronder een leeswijzer.

Hoofdstuk in dit document	Eis in de CO ₂ -Prestatieladder
Hoofdstuk 2: Energiebeoordeling	2.A.3
Hoofdstuk 3: Strategisch plan scope 1 en 2	5.B.1
Hoofdstuk 4: Doelstellingen	3.B.1
Hoofdstuk 5: Maatregelen reductieplan	3.B.1
Hoofdstuk 6: Voortgang CO ₂ -reductie	3.B.1
Hoofdstuk 7: Participatie sector- en keteninitiatief	3.D.1 en 3.D.2
Bijlage A	1.D.1

2 | Energiebeoordeling

Het doel van deze energiebeoordeling is de huidige en de historische energieverbruiken van Kennemer Wonen in kaart te brengen. Deze beoordeling geeft minimaal 80% van de energiestromen weer. Zo zijn door deze analyse de grootste verbruikers geïdentificeerd en kan daar individueel op gestuurd worden. Daardoor kunnen de belangrijkste processen die bijdragen aan CO₂-uitstoot effectief aangepakt worden. De achterliggende brongegevens zijn terug te vinden als Excel document.

2.1 Controle op inventarisatie van emissies

Een onafhankelijke controle op de emissie-inventarisatie wordt gelijktijdig uitgevoerd met de interne audit en wordt in het interne audit rapport opgenomen.

2.2 Identificatie grootste verbruikers

De 91% grootste emissiestromen in 2018 van Kennemer Wonen zijn:

- ✓ Elektraverbruik: 44,5%
- ✓ Brandstofverbruik Wagenpark: 26,1%
- ✓ Gasverbruik: 20,7%

Het resterende deel bestaat uit

- ✓ Gedeclareerde zakelijke km's: 8,7%

2.3 Trends in energieverbruik en voortgang CO₂-reductie

In 2018 is de footprint voor het eerst gemeten, waardoor nog geen trendgegevens beschikbaar zijn.

2.4 Voorgaande energiebeoordelingen

Er is nog niet eerder een energiebeoordeling gedaan.

2.5 Verbeterpotentieel

De emissie in scope 1 en 2 wordt veroorzaakt door het kantoorgebouw en het wagenpark. Voor het kantoorgebouw wordt door de verhuizing en de geplande inkoop van Nederlandse groene elektriciteit de emissie naar nihil teruggebracht. Daarom is ervoor gekozen om de energiebeoordeling te richten op het wagenpark.

Voor de huidige energiebeoordeling is een onderzoek gedaan naar de verbruiken van het wagenpark op basis van de beschikbare gegevens over gereden kilometers en getankte liters brandstof per auto van de auto's van Kennemer Wonen.

Hieronder de beknopte weergave van de analyse van het wagenpark. De uitgebreide versie is in een apart Excel bestand onder deel van het dossier ("Energiebeoordeling wagenpark.xlsx").

Kenteken	Type auto	Bouw-jaar	Label	Brandstof	CO ₂ uitstoot (fabriek)	Verbruik (fabriek)
1KZH53	TOYOTA AURIS	2013	A	Euro 95/Elektra	92 g/km	4 l/100km
07HTJ9	TOYOTA AYGO	2009	A	Euro 95	106 g/km	4.5 l/100km
2VPZ46	Renault Kangoo	2011		Diesel	137 g/km	5.2 l/100km
2VPZ48	Renault Kangoo	2011		Diesel	137 g/km	5.2 l/100km
GT236V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT237V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT238V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT239V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT240V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT241V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT242V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT243V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT244V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT245V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT246V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT247V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT248V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT249V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT250V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT251V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT252V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT253V	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT893X	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
GT894X	mitsubishi space star	2015	A	Euro 95	92 g/km	4 l/100km
NH752K	OPEL ASTRA SPORTS TOURER+	2017	B	Euro 95	125 g/km	5.4 l/100km
PT183P	Volvo V40	2017	C	Diesel	89 g/km	3.4 l/100km
PZ775Z	Renault Scenic	2017	C	Euro 95	136 g/km	6.1 l/100km
VR934D	Renault Trafic	2015		Diesel	170 g/km	6.5 l/100km
HR521D	mitsubishi outlander	2015	A	euro95/Elektra	44 g/km	

Gezien de gegevens nog niet compleet zijn is de eerste stap het verkrijgen van meer inzicht.

Verbetering in inzicht

Om in de toekomst een beter inzicht in de grootste verbruikers te krijgen, kan het volgende verbeterd worden:

- ✓ Maatregel 1: verplichten van medewerkers voor het juist invullen van de kilometerstanden bij iedere tankbeurt
- ✓ Maatregel 2: Resterende zuinigheidslabels achterhalen
- ✓ Maatregel 3: Laadgegevens hybride auto's achterhalen

Reductiepotentieel

De volgende mogelijkheden zijn uit de analyse naar voren gekomen om de CO₂-uitstoot verder te reduceren:

- ✓ Maatregel 1: Diesel en benzine auto's binnen het leasecontract wanneer mogelijk ruilen voor elektrische auto's
- ✓ Maatregel 2: Verduurzamen wagenpark door instellen plafond voor CO₂-uitstoot in leasebeleid/aankoopbeleid
- ✓ Maatregel 3: Cursus "Het nieuwe rijden" voor personeel
- ✓ Maatregel 4: Fiets/E-bike en OV gebruik stimuleren
- ✓ Maatregel 5: Bandenspanning iedere 2 a 3 maanden controleren
- ✓ Maatregel 6: Tips geven aan de medewerkers om zuiniger te rijden
- ✓ Maatregel 7: verplichting om afspraken binnen 8 km van het kantoor met de fiets te bezoeken (voor zover mogelijk)

3 | Doelstellingen

Aan de hand van voorgaande hoofdstukken wordt bepaald of de reeds opgestelde doelstellingen nog steeds actueel zijn, of dat deze mogelijk aangepast (aangescherpt of juist afgezwakt) moeten worden, teneinde ambitieus én realiseerbaar te blijven. Dit wordt in de volgende alinea's verder beschreven. Aanpassingen aan de doelstellingen worden ook besproken in het managementoverleg.

3.1 Vergelijking met sectorgenoten

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om reductiedoelstellingen op te stellen die zowel ambitieus als realistisch zijn. Daarom is voor het opstellen van de doelstelling onderzocht welke maatregelen en doelstellingen sectorgenoten ambiëren. Kennemer Wonen schat zichzelf op het gebied van CO₂-reductie in als voorloper vergeleken met sectorgenoten. Dit op grond van het feit dat er nog geen sectorgenoten gecertificeerd zijn. Kanttekening is wel dat Kennemer Wonen wellicht eerder in de categorie "opdrachtgevers" hoort dan in de categorie "certificaathouders". Volgens de maatregelenlijst van SKAO behaalt Kennemer Wonen een overall gemiddelde score van C-Ambitieuus.

3.2 Hoofddoelstelling

Kennemer Wonen heeft als doel gesteld om in de komende drie jaar, gemeten vanaf het referentiejaar tot aan het jaar van herbeoordeling, onderstaande CO₂-reductie te realiseren.

Scope 1 en 2 doelstellingen Kennemer Wonen

Kennemer Wonen wil in 2021 ten opzichte van 2018 70% minder CO ₂ uitstoten

Bovengenoemde doelstelling wordt gerelateerd aan de omzet om de voortgang in CO₂-reductie te monitoren. Daarnaast wordt een relatie gelegd tussen de CO₂ uitstoot en het aantal gereden kilometers en het aantal FTE voor meer inzicht.

Voor de bepaling van het omzet kengetal is gekozen voor de bruto huur en niet voor de totale omzet. In de totale omzet zitten namelijk onderdelen met een eenmalig of sterk wisselende omvang (bijvoorbeeld verkoopopbrengsten)

Nader gespecificeerd voor scope 1 en 2 zijn de doelstellingen als volgt:

Scope 1: 50% reductie in 2021 ten opzichte van 2018

Scope 2: 80% reductie in 2021 ten opzichte van 2018

3.2.1 Scope 1 | Subdoelstelling brandstofverbruik wagenpark

Om de scope 1 doelstelling te kunnen behalen is aan de hand van de mogelijke reductiemaatregelen bekeken hoeveel brandstof kan worden bespaard met de bedrijfsauto's. Dit is ingeschat op ongeveer 10% reductie in de komende drie jaar. Deze reductie is gerelateerd aan het totaal aantal gereden kilometers.

3.2.2 Scope 1 | Subdoelstelling brandstofverbruik bedrijfsmiddelen

Dit is niet van toepassing.

3.2.3 Scope 1 | Subdoelstelling gasverbruik kantoren

Door de verhuizing naar een nieuw duurzaam pand wordt een verlaging van het verbruik van 100% gerealiseerd.

3.2.4 Scope 2 | Subdoelstelling elektraverbruik kantoren

Om het elektraverbruik en de bijbehorende CO₂-uitstoot te kunnen verlagen zijn maatregelen geïnventariseerd die op Kennemer Wonen van toepassing zijn. Door de verhuizing naar een nieuw duurzaam pand is een aanzienlijke verlaging van het verbruik in de komende drie jaar te verwachten. Het nieuwe pand is energieneutraal op de gebouwgebonden installatie (verlichting, verwarming, ventilatie, etc.). Er is daardoor alleen nog verbruik door de werkmiddelen zoals computers, beeldschermen, keukenapparatuur, etc. Het reductiepercentage is niet goed in te schatten omdat onderliggend gegevens niet beschikbaar zijn aangezien het om een nieuw pand gaat. Daarnaast kan de overstap op 100% Nederlandse Groene stroom zorgen dat er hier 100% CO₂ reductie mogelijk is.

3.2.5 Scope 2 | Subdoelstelling zakelijk verkeer

De gegevens van deze categorie zijn redelijk inzichtelijk maar nog niet compleet. De verwachting is dat door het verkrijgen van inzicht in vooral de kilometers en transportkeuze van inhuurpersoneel (ca 10-15% van het personeelsbestand) een meer realistisch getal gaat opleveren. Daarom wordt hier in de komende jaren door het verkrijgen van meer inzicht een kleine toename van CO₂ uitstoot verwacht. Er wordt uiteraard wel aan gewerkt om het aantal afgelegde kilometers met privéauto's terug te dringen en daarvoor is bekeken welke mogelijkheden er zijn om dit te realiseren. Er is hier per saldo nog geen CO₂-uitstoot reductiedoelstelling.

4 | Maatregelen reductieplan

In onderstaande tabel worden de maatregelen van het huidige reductieplan weergegeven inclusief de voortgang (meetmoment: 14-10-2019).

Maatregel	Planning ¹	Status/ voortgang Q3 2018
SCOPE 1 - Gasverbruik (vastgoed)		
Verhuizing naar nieuw duurzaam pand	Q2 2019	Gereed
Warme truiendag incl. chocomel en slagroom	Q4/	Niet gedaan in verband met nog niet goed afgestelde verwarming. Warme truiendag komt dan verkeerd over.
Actief monitoren of verwarmingsinstallatie juist ingeregeld is	Continu	Gedaan volgens planning. Is doorlopend onderwerp van controle door eigen medewerkers en installateur.
Goede instructie over werking verwarmingsinstallatie voor kantoorpersoneel	Q3 2019	Zie ook hiervoor.
SCOPE 1 - Mobiliteit (wagenpark)		
Wagenpark beleid (her)schrijven met oog op CO ₂ reductie	Q4 2019	Is gebeurd. Voorstel ligt bij de OR.
Elektrische auto's bij vervanging		Is onderdeel wagenpark-beleid.
Verduurzamen wagenpark door instellen plafond voor CO ₂ -uitstoot in leasebeleid		Niet gedaan
Bijhouden verbruik en kilometerstanden per auto verplicht stellen.	Q1 2020	Gebeurd, maar geen nieuwe initiatieven ivm vervanging wagenpark.
Aanvullen energie analyse wagenpark (theoretische uitstoot, echte uitstoot, etc)	Q3 2019	Gereed
Cursus 'het nieuwe rijden' verplicht voor bestuurders bedrijfswagens onderzoeken en zo mogelijk uitvoeren	Q4 2020	Op verzoek van bestuur niet gedaan. Heeft te maken met werkdruk en reeds te volgen trainingen voor verbeteren dienstverlening.
Slimme bandenpomp plaatsen	Q3 2019	Is te duur voor Kennemer Wonen alleen. Daarom met gemeente Heiloo op te pakken.

¹ De planning is indicatief en zal in overleg met de duurzaamheidsgroep op maandbasis worden besproken.

Maatregel	Planning¹	Status/ voortgang Q3 2018
Iedere 2 maanden controle bandenspanning	Doorlopend vanaf Q3 2019	Zie voorgaande punt.
Terugkoppeling rijgedrag medewerkers	Q4 2020	Doen wij pas na vervangen wagenpark en introductie mobiliteitsapp.
(bij)plaatsen van laadpalen voor elektrische auto's	Q1 2019 e.v.	Gereed
Afspraken <8km bij kantoor vandaan verplicht met (E-) bike/scooter met weerhardheidsclausule	Q1 2019	Nu op basis van stimulering.
Stimuleren gebruik OV/fiets	Q1 2019	Wordt Q4
CO ₂ reductie in mobiliteitsbeleid opnemen	Q3 2019	Gereed
Beschikbaar stellen elektrische deelfietsen (vooral in mooi weer maanden, lease?)	Q1 2019	Gereed
Beschikbaar stellen elektrische deelscooter	Q2 2020	Doen wij voorlopig nog niet. Eerst gebruik van e-fiets verhogen.
SCOPE 2 - Elektraverbruik (vastgoed)		
Verhuizing naar nieuw duurzaam pand	Q2 2019	Gereed
Overstap naar 100 % groene stroom	Q4 2019	Wij ontvangen in november offerte voor groene energie die voldoen aan definitie SKAO.
Actief monitoren of sensoren etc goed staan ingesteld en verlichting niet onnodig brandt	Q3 2019	Gereed. Enige aandachtspunt is nu de kantine. Dit punt staat op de actielijst van werkgroep facilitair beheer.
SCOPE 2 - Reduceren zakelijke kilometers		
Toepassen van video en-of teleconferencing	Q3 2019	Mogelijkheden via beschikbaar gestelde device.
Inzetten van een (elektrische) deelauto	Q3 2020	Loopt volgens planning. Zie ook hiervoor.
(her)introduceren/uitbreiden van fietsplan	Q3 2020	Volgens planning
Beschikbaar stellen elektrische deelfietsen (vooral in mooi weer maanden, lease?)	Q1 2019	Gereed
OV-/fietsgebruik stimuleren	Q1 2019	Gereed via parkeerbeleid
CO ₂ reductie doelstellingen/maatregelen opnemen in contracten ingehuurd personeel	Q2 2020	Volgens planning
CO ₂ reductie opnemen in mobiliteitsbeleid	Q3 2019	gereed
Organisatorische maatregelen		
Bijeenkomsten en/of presentaties CO ₂ beleid	Q3 2019	Is gepland

Maatregel	Planning ¹	Status/ voortgang Q3 2018
Duurzaamheidswand in entree/kantine	Q1 2020	Nog niet duidelijk of we dit punt handhaven.
CO ₂ reductie opnemen in personeelsbeleid	Q3 2019	gereed
Opnemen in sollicitatieprocedure (dichtbij wonen, duurzame vervoerskeuze stimuleren)	Q3 2019	gereed
Opnemen in jaargespreken (2 punten die jij gaat doen aan duurzaamheid dit jaar)	Q1 2020	volgens planning
Investering in kennis duurzaamheidsambassadeurs	Q3 2019	Via trainingen en bijeenkomsten
Maatregelen buiten scope 1 en 2		
Duurzaam inkopen	Ntb	volgt
Inzicht in woon-werk verkeer verkrijgen/vergroten	Q1 2020	Via mobiliteitsapp
Fiets/OV stimuleren voor woon-werk (dmv hogere vergoeding?)	Q1 2019	In nieuwe mobiliteitsregeling, gaat pas in 2020 voor iedereen gelden
Stimuleren carpooling (eerst werktijden/rijroutes personeel in kaart brengen)	Q1 2019	Via parkeerbeleid
Cursus 'het nieuwe rijden' aanbieden tbv reductie in woon-werk verkeer	Q4 2020	Volgens planning
100% groene stroom inkopen tbv algemene voorzieningen woningvoorraad	Q4 2020	Vooronderzoek is gestart. Vermoedelijk al per primo 2020
Thuiswerk stimuleren	Q1 2019	Via device en personeelsbeleid (PTOW)
Fiets naar je werkdagen organiseren	Q3 2019	Niet gedaan
Green Driver Challenge/ Low car diet	Q1 2020	Nog niet gedaan

De volgende maatregelen zijn reeds uitgevoerd in de afgelopen jaren:

- ✓ Voornamelijk gefocust op woningvoorraad (buiten scope 1 en 2) continu
- ✓ Deel gebouw afgeschakeld (3e verdieping niet meer in gebruik + 2e etage op vrijdag niet in gebruik) verwarming zo mogelijk afgeschakeld 2017
- ✓ Overstap naar Europese groene energie 2017
- ✓ Deelfietsen geïntroduceerd 2018
- ✓ 3 Vrijgekomen leaseauto's niet toegewezen aan een persoon maar puur voor werk-werk verkeer ingezet in een deelpool van personeel 2018
- ✓ Trainee bezig geweest met bewustwording duurzaamheid 2018
- ✓ Keuze voor verhuizing naar duurzaam pand 2018

5 | Voortgang CO₂-reductie

Dit is het eerste jaar dat de CO₂-uitstoot wordt berekend. Hier is nog geen cijfermatige voortgang in te laten zien. De voortgang van de maatregelen in het eerste half jaar van 2019 is wel kwalitatief bepaald en ook zo omschreven in de tabel in hoofdstuk 4. Daarnaast is er in kaart gebracht wat de afgelopen jaren al aan maatregelen is genomen op het gebied van CO₂-reductie.

In hoofdstuk 4 werden de reeds genomen maatregelen benoemd.

Zodra de gegevens voor de footprint van H1 2019 bekend zijn, kan het eerste vergelijk worden gemaakt tussen het oude en het nieuwe kantoorpand en kan de eerste echte reductievoortgang in kaart worden gebracht.

6 | Participatie sector- en keteninitiatieven

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om deelname aan een sector- of keteninitiatief. Het bedrijf dient zich daarbij op de hoogte te stellen van de initiatieven die binnen de branche spelen.

6.1 Actieve deelname

De gedachte achter deelname aan een initiatief is dat door interactie met andere bedrijven informatie kan worden uitgewisseld en in samenwerking nieuwe ideeën en ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie tot stand kunnen komen. Vanuit dit doel vraagt de norm om een actieve deelname, middels bijvoorbeeld werkgroepen. Verslagen van bijeenkomsten en van overlegmomenten en presentaties van het bedrijf in de werkgroep kunnen tegenover de auditor dienen als bewijs van actieve deelname.

Mocht een initiatief waaraan wordt deelgenomen op zeker moment niet meer relevant zijn voor het bedrijf (wanneer gedurende een half jaar of langer geen voortgang in het initiatief of actieve deelname aangetoond kan worden) en de deelname wordt beëindigd, dan kan de inventarisatie van de initiatieven dienen als bron voor het kiezen van deelname aan een ander initiatief.

6.2 Lopende initiatieven

Kennemer Wonen neemt actief deel aan diverse initiatieven waarbij CO₂ reductie aan de orde komt. Er wordt momenteel verder geïnventariseerd of er nog meer en vooral lokale initiatieven zijn waar Kennemer Wonen aan deel kan nemen om zo nog meer kennis op te doen en te delen over CO₂-reductie.

- De Groene Huisvesters → <https://groenehuisvesters.nl/deelnemers-groene-huisvesters/>

Stichting Nederland CO₂ Neutraal

**nederland
co₂ neutraal**

Sinds 2019 is Kennemer Wonen lid van het initiatief Nederland CO₂ Neutraal. Dit initiatief richt zich op het inspireren van de deelnemers, het vergroten van kennis over CO₂-reductiemogelijkheden en het vergroten van een duurzaam netwerk. Zij doet dit middels vierjaarlijkse middagprogramma's en het faciliteren van werkgroep bijeenkomsten. Onderstaand treft u een overzicht van het jaarlijks budget voor het initiatief Nederland CO₂ Neutraal aan. Om deze deelname te bewijzen worden de volgende documenten bewaard:

- Intentieverklaring Nederland CO₂ Neutraal
- Verslagen bijeenkomsten Nederland CO₂ Neutraal

Omschrijving	Eenheid	Budget
Inzet medewerkers	16 uur (€ 100,- per uur)	€ 1.600,00
Contributie	Jaarlijks	€ 997,00
Totaal		€ 2.597,00

Bijlage A | Inventarisatie sector- en keteninitiatieven

Sector- en keteninitiatieven omtrent CO₂-reductie	
Initiatieven van sectorgenoten/regionale initiatieven	
Nederland CO₂ Neutraal Werken aan CO₂-reductie kan ook leuk zijn! Dat is de boodschap die de oprichters van het initiatief Nederland CO₂ Neutraal haar deelnemers meegeven. Het doel achter het initiatief is het actief informeren en betrekken van bedrijven bij de verschillende mogelijkheden om CO₂-reductie te bewerkstelligen. Dit wordt niet alleen gerealiseerd door het verstrekken van informatie, maar ook door het organiseren van bijeenkomsten en werkgroepen.	http://nlCO2neutraal.nl/ Kennemer Wonen neemt deel aan dit initiatief
Duurzameleverancier.nl Sectorinitiatief van Movares. Samen met andere marktpartijen uit de sector (van ingenieursbureaus tot aannemers) bouwt Movares aan een platform van partijen die hun leveranciers actief ondersteunen in het opzetten en uitvoeren van duurzame bedrijfsvoering, te beginnen door bij de belangrijkste leveranciers na te vragen wat zij op dit gebied al doen.	https://www.duurzameleverancier.nl/
DGBC De Dutch Green Building Council (DGBC) is een onafhankelijke non-profit organisatie die streeft naar blijvende verduurzaming van de bebouwde omgeving in Nederland.	https://www.dgbc.nl/
Lean and Green Lean and Green is een stimuleringsprogramma voor bedrijven en overheid dat wordt uitgevoerd door Connekt. Het stimuleert organisaties om te groeien naar een hoger duurzaamheidsniveau door maatregelen te nemen die niet alleen kosten besparen, maar gelijktijdig milieubelasting reduceren.	http://lean-green.nl/
Duurzaamgebouwd.nl Een platform voor kennisdeling en innovatie op het gebied van duurzaam bouwen.	http://www.duurzaamgebouwd.nl/
Leaders for Nature Een Programma van IUCN NL dat tot doel heeft het Nederlandse bedrijfsleven te helpen verduurzamen met bijzonder oog voor biodiversiteit. Vanaf 2016 gaan ze de samenwerking met bedrijven intensiveren via langlopende individuele partnerschappen.	https://www.iucn.nl/actueel/terugblik-10-jaar-leaders-for-nature
Platform Groene Netten Alle infrabeheerders (Enexis, Gasunie, Alliander, Stedin, TenneT, KPN en ProRail) hebben vanuit hun rol een duidelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid. De verduurzaming van de samenleving is een uitdaging die uitstekend past binnen de activiteiten van de infrabeheerders. Zij	http://www.groenenetten.org/nl/

kunnen de duurzame ontwikkeling vanuit de eigen ketenpositie, in samenwerking met leveranciers, versnellen door bewust om te gaan met emissiereductie en de migratie naar circulair materiaalgebruik. Gezien de grote collectieve impact van alle maatschappelijke infrabeheerders samen, draagt dit direct bij aan significant lagere CO₂-uitstoot in Nederland en de kanteling naar een circulaire economie.	
Nederland ICT – Milieu stichting Stichting ICT Milieu is onderdeel van Nederland ICT en organiseert met Wecycle de inzameling en verwerking van ruim 12 miljoen kg afgedankte ICT-apparatuur. ICT Milieu neemt de deelnemers zo veel mogelijk werk uit handen en is de spreekbuis van de ICT-sector als het op milieu aankomt. ICT-inzamelsysteem ICT Milieu zorgt voor de monitoring van de hoeveelheid ingezameld ICT-afval en de verplichte rapportage aan het nationaal WEEE-register. We publiceren jaarlijks het inzamelresultaat in de ICT Milieumonitor.	https://www.nederlandict.nl/diensten/ict-milieu/
Climate Neutral Group Climate Neutral Group is met een groep bedrijven aan de slag met klimaatneutraliteit: de Coalition of the Doing. Hierin wordt aan een klimaatneutrale(re) bedrijfsvoering gewerkt en concrete CO₂-reductie. De groep laat zien dat het nú tijd is om tot actie over te gaan! Alle deelnemers werken actief mee aan het behalen van het Klimaatakkoord en willen daarmee anderen inspireren.	https://www.climateneutralgroup.com/
Low Car Diet – stichting Urgenda Low Car Diet is de grootste duurzame mobiliteitswedstrijd in Nederland tussen bedrijven en collega's onderling. Het Low Car Diet brengt bedrijven, Organisaties en medewerkers in aanraking met verschillende vormen van duurzaam vervoer. Workshops en online tools leveren informatie over CO₂-reductie.	http://www.lowcardiet.nl/
DE SKAO website heeft ook een hele lijst met initiatieven waar alle huidige deelnemers aan deelnemen.	https://www.skao.nl/Initiatieven-programma

Colofon

Auteur(s)	Martin Havik (De Duurzame Adviseurs)
Kenmerk	CO ₂ -Reductieplan
Datum	22-10-2019
Versie	1.1
Verantwoordelijke manager	Harrie Koomen

Handtekening autoriserend verantwoordelijk manager:
